

1848

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1848

Het is 1848. De Grondwet wordt gewijzigd. De Koning staat een deel van zijn macht af. Het parlement, en dus het volk, krijgt meer invloed. De leden van de Tweede Kamer worden vanaf nu gekozen.

Maar wie mag eigenlijk stemmen?

In 1848 wordt het censuskiesrecht ingevoerd. Alleen mannen, ouder dan 23 jaar, die vermogend zijn, mogen stemmen. Dat vermogen wordt gemeten via de belasting die je betaalt. Hoeveel belasting je precies moet betalen om stemrecht te hebben, verschilt per gemeente. In de praktijk mag 11% van de mannen stemmen.

–

Wie mogen er stemmen:

- de directeur
- de notaris

1896

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1896

Het is 1896. Allerlei groepen komen op voor meer rechten en gelijke kansen. De kieswet wordt aangepast. Eerder (in 1887) werd de Grondwet al gewijzigd. Mensen hoeven nu niet langer rijk te zijn om te mogen stemmen, maar moeten 'aantoonbaar geschikt' zijn voor deze belangrijke taak.

Wie mag in 1896 stemmen?

Vanaf 1896 moet je om te mogen stemmen een man zijn van 25 jaar of ouder en beschikken over 'tekenen van geschiktheid en maatschappelijke welstand'. Je bent geschikt als je bijvoorbeeld een examen of diploma hebt behaald, een eigen (huur)woning hebt, of een behoorlijk loon of spaargeld. Ook telt nog steeds mee of je belasting betaalt. In de praktijk mag nu 49% van de mannen stemmen.

–
Wie mogen er nu ook stemmen:

- de politieofficier
- de leraar
- de eigenaar van een boerenbedrijf
- de winkelier
- de bakker
- de schilder
- de ploegleider in de fabriek

1917

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1917

Het is 1917. De Tweede Kamer stemt in met een ingrijpende wijziging van de Grondwet waardoor ineens veel meer mensen mogen stemmen.

Wie mogen nu naar de stembus?

In december 1917 krijgen alle Nederlandse mannen van 25 jaar of ouder stemrecht. Het recht verandert meteen in een plicht: als je kiesrecht hebt, móet je bij verkiezingen in ieder geval op komen dagen en het liefst ook stemmen. Dit heet 'opkomstplicht'.

Vrouwen krijgen nog geen actief stemrecht. In 1917 wordt wel het passief kiesrecht voor vrouwen ingevoerd: ze kunnen vanaf dat moment worden gekozen.

–

Wie mogen er nu ook stemmen:

- de fabrieksarbeider
- de textielarbeider
- de markthandelaar
- de stalknecht

1919

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

1919

Het is 1919. Al jaren zijn er regelmatig grote demonstraties voor algemeen kiesrecht. Sinds 1917 mogen alle mannen stemmen, maar vrouwen nog niet. In dit jaar wordt een wet aangenomen die daar verandering in brengt.

Wie mag nu stemmen?

Vanaf 1919 mogen ook alle vrouwen van 25 jaar of ouder stemmen. Het duurt overigens nog even voordat vrouwen dat stemrecht ook in een landelijke verkiezing kunnen gebruiken: de eerstvolgende landelijke verkiezingen zijn pas in 1922.

–

Wie mogen er nu ook stemmen:

- de barones
- de kunstenaressen
- de winkeleigenaressen
- de verkoopster
- de serveerster
- de au-pair
- de verpleegkundige
- de werkster (35 jaar)
- de leraressen
- de boerin
- de huisvrouw
- de gepensioneerde dame

NU

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

NU

En nu? We zijn bijna 100 jaar verder en gelukkig geldt nog steeds algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen. Sinds 1919 is nog wel iets veranderd: je hoeft geen 25 jaar meer te zijn om te mogen stemmen.

Wie mag nu stemmen?

De leeftijd waarop je in Nederland kiesgerechtigd wordt, is in stapjes verlaagd. Eerst naar 23 jaar (*in 1946*), toen naar 21 jaar (*1965*) en uiteindelijk naar 18 jaar (*in 1972*).

De grens van 18 jaar geldt nu nog steeds. Dit is sinds 1983 ook de leeftijdsgrens om in de volksvertegenwoordiging te komen.

Let op: Als je je eerder verkiesbaar stelt kan dat, maar moet iemand anders tot die tijd voor je waarnemen.

Als genoeg mensen op je stemmen, kun je dus al op je 18e in de Tweede Kamer komen.

De opkomstplicht is trouwens in 1970 afgeschaft. Sindsdien is stemmen alleen een recht en geen plicht.

–

Wie mogen er nu ook stemmen:

- de textielarbeidster
- de werkster (*20 jaar*)
- de havenarbeider

–

Wie mogen er nog **niet** stemmen:

- de winkelmedewerkster (*17 jaar*)
- de vakkenvuller (*16 jaar*)